

۲۳۵۸۲۷۲

انتشارات ایران‌شناسی
IRANSHENASI PUBLISHING

شماره انتشار ۲۳۵/۲

سفرنامه

فیروز میرزا فرمانفرما

«روزنامه سفر جیرفت»

تصحیح و تحشیه: امید شریفی

سرشناسه : فرمانفرما، فیروزین عباس، ۱۲۳۳-۱۳۰۳ ق.
 عنوان و نام پدیدآور : سفرنامه فیروزمیرزا فرمانفرما «روزنامه‌ی سفر جبرفت» / تصحیح و تحشیه امید شریفی؛
 وضعیت ویراست : [ویراست ۲].
 مشخصات نشر : تهران : انتشارات ایران‌شناسی، ۱۴۰۱.
 مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۳۵۱-۶۵-۸
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۲۰۱-۲۰۷.
 یادداشت : نمایه.
 موضوع : فرمانفرما، فیروزین عباس، ۱۲۳۳-۱۳۰۳ ق. -- سفرها؛ سفرنامه‌های ایرانی -- قرن ۱۳ ق.
 -- ۱۹th century -- Travelers' writings, Iranian
 Jiroft (Iran) -- Description and travel
 شناسه افزوده : شریفی، امید، ۱۳۵۴ -، مصحح
 DSR۱۳۷۹ رده بندی کنگره
 ۹۵۵/۰۷۴۵۰۲۲ رده بندی دیویی
 ۹۰۹۴۹۰۴ شماره کتابشناسی ملی

انتشارات ایران‌شناسی
IRANSHENASI PUBLISHING

سفرنامه فیروزمیرزا فرمانفرما «روزنامه سفر جبرفت»

انتشارات ایران‌شناسی [ناشر] • امید شریفی [مصحح]
 بنفشه دادفر [ویراستار] • منیژه احمدی طهرانی [صفحه‌آرا و طراح جلد]

ISBN 978-600-8351-65-8

چاپ اول ۱۴۰۳ [ویراست نخست] • ۵۰۰ نسخه • چاپخانه صنوبر [چاپ، لیتوگرافی و صحافی]

تمام حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات ایران‌شناسی محفوظ است.
 هرگونه چاپ، تکثیر، ترجمه، بازنویسی، نسخه‌برداری، ترجمه و همچنین انتشار دیجیتالی،
 صوتی و... بدون اجازه کتبی از ناشر، ممنوع و قابل پیگرد قانونی است.

© Iranshenasi Publishing 2024

© کپی‌رایت ۱۴۰۳ انتشارات ایران‌شناسی

تهران خیابان طالقانی، خیابان بهار شمالی، کوچه طباطبائی، پلاک ۶، واحد ۱
 کدپستی ۱۵۶۳۶۵۵۷۱۱ تلفن: ۷۷۵۳۱۸۲۵ - ۷۷۵۳۹۸۵۹ فکس: ۷۷۶۳۸۶۸۷
 www.iran-shenasi.com info@iran-shenasi.com

۳۰۹۰۰۰۰۰۰
 انتشارات ایران‌شناسی

فهرست

دییاجه‌ای بر ویراست نخست ۷

بخش اول؛ تحلیل سفرنامه	۹
نگاهی گذرا به سفرنامه	۱۲
رعیت‌های برده	۲۱
جیرفت مقر نگهداری قشون	۲۵
خط زیبا عامل تشخیص، برتری و پیشرفت	۲۹
کرمان و خاندان فرمانفرما	۳۲
فیروزمیرزا فرمانفرما	۳۵
حکومت اول فیروزمیرزا بر کرمان و بلوچستان	۳۸
سال‌های پر آشوب کرمان و انتخاب دوباره فیروزمیرزا	۴۱
قحطی و سبعه سال‌های ایالت کرمان و بلوچستان	۴۵
فقدان امنیت و عزت اهل	۴۹
در امان بودن دهکده‌های	۵۱
ابراهیم‌خان بمی والی بم، نرماشیر و بلوچستان	۵۳
مالیات روستاییان	۵۶
خلعت بخشیدن، مشوقی برای حاکمان زیردست	۶۱
ملوک جنوب کرمان، حکومت‌هایی نیمه‌مستقل	۶۲
سعیدخان رودباری، حاکمی دوراندیش	۶۴
نورالدین‌خان، حاکمی مقتدر	۶۹
دژان‌خان، حاکمی مصلحت‌اندیش	۷۰
محمدحسن‌خان راوری، حاکم جیرفت	۷۳
نوادگان آقا‌علی وزیر، حاکمان اقطاع، ارزونیه و	۷۴
کهنوج پنجه، نمادی از اوج و سقوط شهرها و روستاها	۷۶
جیرفت کهن و اسامی رایج نادرست	۸۰
طغرل شاه سلجوقی، شیفته جیرفت	۸۷

۹۱	سقوط قما دین
۹۳	روزی روزگاری هلیل رود
۹۹	دلفارد و شگفتی شاهزاده
۱۰۲	مرغ جیرفتی رو به انقراض
۱۰۵	تگ‌موردان، ایستا در زمان
۱۱۰	یادداشت [بخش اول]

۱۱۹	بخش دوم: سفرنامه
۱۲۰	منزل اول، قریه باغین خالصه و اریابی
۱۲۳	منزل دوم، کبوترخان خالصه
۱۲۴	منزل سیم، رفسنجان
۱۲۹	منزل چهارم، چاه‌کند
۱۳۰	منزل پنجم، مزرعه علی‌آباد خاک پاریز
۱۳۱	منزل ششم، قریه گران (از خاک سیرجانست)
۱۳۱	منزل هفتم، قصبه سیرآباد سیرجان
۱۳۲	منزل هشتم، ملک‌آباد [۴]
۱۳۲	منزل نهم، سرخم
۱۳۳	منزل دهم، چشمه سفید
۱۳۳	منزل یازدهم، قریه دشت‌بر ارزو
۱۳۷	منزل دوازدهم، قادرآباد [۶]
۱۳۷	منزل سیزدهم، صوغان [۷]
۱۳۸	منزل چهاردهم، تگ‌موردان
۱۳۹	منزل پانزدهم، کهنوج پنجه
۱۴۲	منزل شانزدهم، مزرعه آب‌گرم خالصه قدیم جیرفت
۱۴۲	منزل هفدهم، مزرعه هوجرد
۱۴۵	منزل هجدهم، سبزه واران که خالصه و اریابیست
۱۴۶	منزل نوزدهم، دره مزار
۱۴۷	منزل بیستم، دلفارد

۱۴۹.....منزل بیست و یکم، قریه خانه سرخ

۱۵۰.....وضعیت کرمان

۱۵۲.....یادداشت [بخش دوم]

۱۵۵بخش سوم: یادداشت‌ها و افزوده‌ها

۱۵۵مکان‌های طی شده از نگاه سایر جهانگردان

۱۷۷یادداشت [بخش سوم]

پیوست‌ها

۱۸۱.....تصاویر

۱۸۹.....نمایه (اشخاص)

۱۹۵.....نمایه اماکن

۲۰۰.....نام‌نامه

۲۰۱.....منابع

www.ketab.ir

دیباچه‌ای بر ویراست نخست

چاپ نخست سفرنامه فیروز میرزا فرمانفرما (روزنامه سفر جیرفت) خوشبختانه مورد توجه و استقبال دوستداران تاریخ ایران به‌ویژه تواریخ محلی قرار گرفت و نسخه‌های منتشر شده به فروش رفت و چاپ مجدد آن را لازم گردانید.

در این چاپ ضمن ویرایش علمی و ادبی سعی شده است به نظرات و دیدگاه‌های خوانندگان عزیز و محترم نیز توجه گردد، علاوه بر آن در چاپ جدید، به پیشنهاد ناشر محترم، اطلاعات و توضیحات مکمل متن، به صورت فضاهایی مشخص از زیرنویس به داخل متن منتقل گردید. امیدوارم این روش که جهت مطالعه راحت‌تر کتاب صورت گرفته است، مفید باشد.

بی‌گمان بهترین مشوق برای اینجانب جهت تصحیح متون خطی به‌ویژه سفرنامه‌ها که تاریخ محلی به‌ویژه اجتماعی و اقتصادی هستند، خوانندگان عزیز و بزرگوار نکته‌سنج هستند، در اینجا فرصت را غنیمت شمرده و یک‌بار دیگر از همه این بزرگواران به دلیل توجه و احساس مسئولیت‌شان نسبت به صحت و سقم مطالب این اثر سپاسگزاری می‌نمایم.

در این زمان که چاپ و انتشار کتاب دشوار و بسیار پرهزینه گردیده است، چاپ مجدد این اثر با همت و تلاش ستودنی مدیر انتشارات ایرانشناسی جناب آقای امیرحسین بختیاری مایه امتنان قلبی و مشوقی برای اینجانب می‌باشد، ضمن تشکر و قدردانی، برای ایشان آرزوی بهترین‌ها را دارم، امید که این اثر بیش‌ازپیش مورد قبول و استقبال علاقه‌مندان به تاریخ، به‌ویژه تاریخ دوران قاجاریه قرار گیرد و کماکان با پیشنهادات خود نویسنده را دلگرم نمایند.

امید شریفی

جیرفت، تابستان ۱۴۰۱